

P a š n i k.

Šola je resen, svet kraj; učitelj naj ga nikakor ne onečastuje. Nekteri učitelji — naj več starokopitneži — imajo to slabo navado, da pri podučevanju in sploh pri občevanju s svojimi učenci počenjajo vsakoršne burke, pripovedujejo vsakoršne smešne reči in še celo neumnosti iz svojega življenja itd. Taki sirovi govori in psovke budé sicer včasí in nekoliko časa med učenci smeh, toda sčasoma se take sirovke učencem pristudijo, in ž njimi se jim pristudi tudi učitelj, ktereга potem malokdo še kaj spoštuje, in tako bi rekel, da tak učitelj pogine sam pod svojim jezikom. — Učitelj mora misliti, da vsaka besedica, ki jo izgovori svojim učencem, pade na mehka, občutljiva serca, ktera prej ali potlej, toda gotovo obrodi sad, kakoršno je bilo seme, dobro ali slabo. Učitelj, naj pazi tedaj na vsako besedico, ki se mu vpričo mladine iz ust izmuzne, kajti šola je resen, svet kraj; učitelj naj ga nikakor ne onečastuje!

Šolsko blagó.

Za vaje v pisanji. Ako ne seješ, tudi ne zanješ. Brez potú ni medú. Cvetice lepo cvetó, pa vendar enkrat odcvetó. Človek kaže v mladosti, kaj bo v starosti. Dokler človek žíví, se ne izučí. Eden krivičen vinar deset pravičnuh sné. Fantje in dekleta! nikar ne iščíte svoje časti v zlahtnih, dragih in nečimernih oblačilih! Govori resnico, in se ne boš spekel. Hitro začeto, je dvakrat prijeto. Iz sadú se drevó pozná. Jabelko je zjutraj zlato. Kdor za tuje prime, ob svoje pride. Laž in zvijača pogine. Napuh in mladinska prevzetnost se vselej vtepa. Okleni se drage domovine; posveti v blagor ji sercé! Prazno je delo brez sreče z nebés. Rokodelstvo je lepa dota. Slaba tovaršija in pa smola v obleki ste enaki. Škoda modrí. Tik sreče nesreča preží. Ura enkrat zamujena, ne pride nobena. Velik kos naše sreče sta prid in delo. Zlato lepo, pamet lepša. Življenje je terpljenje.

Dopisi in novice.

Iz Gradca. V „Tagespošti“ 29. preteč. m. beremo od besede do besede to-le: „Ločenje šole od cerkve, Dr. M.“ — V naj novejših časih so prišli v šego nekteri izrazi in besede; ljudje pa vendar ne razumevajo, kaj se hoče ž njimi povedati. Temu se prištevata tudi: Ločenje šole od cerkve. O tej reči ima kmečko ljudstvo

prav različne in zelo krive zaumene. Najhujsa med tem je pa misel, da se otroci ne bodo več kerščanskega nauka učili. Nekteri tudi mislijo, da je nasvetovano, da ima prenehati vsaka šolina zveza z farno cerkvijo in duhovščino, da dušni pastirji ne bodo več šole in učiteljev ogledovali, da potem učitelji tudi zgube službo na koru in v cerkvi; sploh je pa misel razširjena, da bodo imele soseske, ki so z davki že preobložene, same skerbeti za učitelja in šolo. — Od tega le ena beseda ni resnična. Sploh beseda „Ločenje šole od cerkve“ ni dosti jasna, in nekaj tudi neresnična, ker državni zbor le hoče doseči, da cerkev in duhovščina ne bode izključljivo sama v šoli gospodarila. V tej reči se nočem prepirati; kakor pa poznam ljudstvo po deželi in ljudske šole po Štajerskem dobro za 50 let nazaj, bodo tudi zanaprej, akoravno preneha cerkveno gospodarstvo, duhovni po deželi šole bistveno vodili. Da je pa treba šolo v svojih razmerah do cerkve vrnati, mi bodo priterdili naj bolj goreči cerkveni branitelji, če se nočejo nalašč prepirati; ker gotovo si ne bodo upali terditi, da je n. p. poduk v branji, pisanji, številjenji, jezikoslovji in v poljedelstvu cerkvena reč. Dušnim pastirjem pa ostane popolnoma poduk v kerščanskem nauku. Po vaseh so navadno duhovniki naj bolj izobraženi, in ker so svobodni državljani, se smejo voliti za vse javne zadeve, in vsakako naj jim postava zagotavlja ogledništvo čez šolo in učitelja. — Šolo na kmetih in cerkev pa naj več veže to, da je učitelj organist; to učitelju veliko pripomore k njegovi plači, kar bi sicer revne soseske mogle dati, in služba na koru tudi ni kaj na škodo šoli. Godba in petje tudi mladost izobražuje, in se ima, kakor telovaje, učiti po šolah. Nasproti pa cerkovnikova služba ni za učitelja, ker se čisto nič ne vjema s šolo, in ker jo tudi kmet, kakor je tu pa tam v navadi, lahko oskerbljuje.

Strastni prepir o tej reči je kazal, da se ta reč ne umeje zadosti jasno. Sleherna stranka je predaleč segala. Na deželi bo imel dušni pastir zmirom in po pravici velik vpljiv do šole in učiteljev, ker so ti naj več po farah in po gorah le edino u m n i možje, kateri morejo šolo ogledovati in voditi. — Duhovni gospodje pa tudi niso tako grozni, kakor jih dan danes, ko strast prepire vnema, večkrat popisujejo. Med duhovščino je nasprotno naj več verlih, sposobnih dušnih pastirjev brez prisodkov, in nikakor se od njih ne more reči, da bi bili zoper duševno napredovanje; človeške pomote posamesnih so pa povsod. Spoznal sem, da je naj več dušnih pastirjev po deželi, ki so naj bolj blagi in darežljivi človekoljubi in šolski prijatelji, ktere navdaja pravi kerščanski duh. Tako sem najdel v neki fari v gorah, kjer ni šole, kako je fajmošter v izbici, v mežnji petdeset otrok poučeval. V eni podfari, blizu planine Koralpen - Speickkogel, sem najdel duhovnika, kako je po zimi učil več otrok v mertvašnici, ktero so z deskami in bruni pre naredili v šolsko izbo, po letu pa je imel šolo v odpertem skednji; orodje po skednji pa je bilo namesto šolske mize.

Na ljudi, kateri bi se slepo pertili zoper duševno napredovanje, sem prav redkokrat naletil, in svobodnemu tisku smemo brez skerbí pripuščati, da jih vganja v prave ojnice.

Tedaj šola naj se nikar ne loči od cerkve; pa tudi cerkev naj sama ne gospodari v šoli!

Iz Ljubljane 30. in 31. preteč. m. so v gosposki zbornici na Dunaji obravnavali novo šolsko postavo. Govorili so grof Bloome, grof Wickenburg, knez Windischgrätz, grof Rokitansky, knez Sanguszko, baron pl. Hock, grof Mittrovsky, grof Thun in prof. Arndts. — Grof Bloome pravi, da imajo pred vsem drugim starši sveto dolžnost in pravico, da odgajajo svoje otroke, in njim se pridružuje cerkev, ktera je do sedaj tudi o tem svojo dolžnost zvesto spolnovala. V tretji versti je država, ktera ima le dolžnost, da varuje družinske in cerkvene pravice. Prosto naj se giblje država in ž njo popolno prosto tudi cerkev! — Grof Wickenburg pripoveduje, kako žalosten je sedanji stan ljudskih šol, in da ima država dolžnost, da šole boljša. — Knez Windischgrätz zagotavlja, da ljudstvo na deželi ne vé in tudi noče, da bi se ločila šola od cerkve. Prav je, da se poduk v šoli zboljša, toda ne more se to zgoditi s tem, da bi se ločila šola od cerkve. — Prof. Rokitansky modruje in pravi, da se cerkev boji vednosti, zakaj „vediti“ in „verovati“ ste dve različni stvari, zavoljo tega naj se tudi ločite. — Enako terdi tudi baron pl. Hock. — Potem prav čversto govori grof Thun. On pravi, da naj se kar naravnost in odkrito pové, če se noče, da bi se v šoli po kerščanski podučevalo, ker jedro tega vprašanja je: ali ima biti šola verna, ali ne- verna. H sklepu govornik povdarja, da je denar, ki se rabi za šole, katoliški, in da se jim tedaj ne sme jemati. — Ta obravnava je bila po večem enaka uni o zakonski postavi. Zbornica je s celó maló spremembo sprejela to novo šolsko postavo po načertu poslaniške zbornice; le to je pristavila, da razun kerščanskega nauka gre duhovstvu v ljudski šoli ta oblast, da čuje nad verskimi vajami. — In tako je sedaj dognana ta postava, ktera je že tolikim šolskim in nešolskim možem belila glave. Svetli cesar pa, kakor zakonske, tudi te še niso poterdili, in ravno zavoljo tega so dunajski in nekteri drugi liberalci sedaj pobiti in klaverni.

— V tiskarnici J. R. Milic-evi je prišla na svetlo Fr. Gerbičeva „**Sveta maša z blagoslovom**“ (V F-dur). Prihodnjje več o tej izverstni skladbi.

Premembe v učiteljskem stanu in razpis učiteljeve službe.

Postavljeni in prestavljeni so g. g.: Matija Bernik, učitelj pri sv. Petru pri Slavini, za učitelja v Šentvid nad Ljubljano; Anton Smerekar, iz Toplice v Mirno peč; Franc Silvester, poterj. pripravnik, v Toplice; Filip Kette, poterj. pripravnik, v Šenpeter pri Slavini.

G. Andrej Štamcar, učitelj v Selcih, je 9. t. m. umerl. R. I. P.

Z ukazom preč. ljubljanskega konzistorija, dné 6. t. m. s št. ¹⁵⁹/₉₅ je razpisana učiteljeva in orglavčeva služba v Šmarji pod Ljubljano (St. Marcin) z 221 gold. 13 kr. av. v. letnih dohodkov. Prošnje naj se ravnaajo na sl. finančno ravnateljstvo (Finanz-Direction), in naj se oddajajo pri preč. konzistoriju do 15. maja t. l.